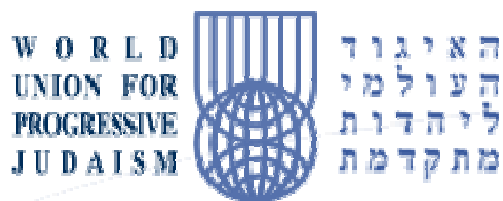

5776

Torah from Around the World

To be is to stand for / 'Zijn' is 'trouw blijven' – Rabbi Abraham Joshua Heschel

(Uit: I asked for Wonder. A Spiritual anthology; Abraham Joshua Heschel)

Sjabbat 27 augustus 2016 / 23 av, Ekev, Dewariem/Deuteronomium 7:12 - 11:25

Tanach: blz. 366 - 375

Haftara: Jesjaja 49:14 - 51:3

Tanach: blz. 885 - 887

Commentaar: door Nigel Savage, een van de oprichters van Hazon, de grootste milieu-organisatie van de Amerikaans-joodse gemeenschap.

Vertaler: Benjamin Cohen

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Voorbeeld voor de Boeddhisten

De parasja van deze week vormt een krachtige aanzet tot reflectie op onze relatie met de materiële wereld.

De beroemde zin „we'achalta, we'sawata, oe'werachta" in Dewariem/Deuteronomium 8:7-10 is de rabbijnse basis voor het *birkat hamazon* (het dankgebed na de maaltijd). Daarom komen deze woorden voor in de eerste alinea van het traditionele *bensjen*. Ze betekenen zoiets als „Je zult eten, en je zult verzadigd zijn, en je zult (de Eeuwige je God) prijzen”. De Talmoed (Sota 33a) interpreteert deze zin als volgt: „in elke taal zul je prijzen”. Ik begreep de betekenis daarvan niet ten volle, totdat ik in 1995 iets las dat het heel krachtig in een context plaatste.

In 1990 reisde een groep joodse leiders naar Dharamsala in India om de Dalai Lama te ontmoeten, die daar zijn thuishaven had, in ballingschap uit Tibet. In die tijd was naar schatting ongeveer de helft van de Westerlingen in Dharamsala joods en de Joodse leiders wilden weten wat de Boeddhisten hebben wat wij niet hebben. Toen de Dalai Lama Tibet ontvluchtte, ging hij er vanuit dat hij mogelijk drie maanden weg zou blijven. Nu waren er al dertig jaar verstreken en groeide een nieuwe generatie Tibetanen op in ballingschap in India, Groot-Brittannië en de VS. De Dalai Lama wilde weten hoe deze eerste generatie in ballingschap de verbinding zou kunnen

behouden met het alomvattende geheel van de Tibetaanse religie en etniciteit: taal, cultuur, levenscyclus, verbondenheid met het land.

In 1994 schreef Rodger Kamenetz een bekend boek over deze reis: *The Jew In The Lotus*. In 1995 las ik een recensie van dit boek door rabbijn Joy Levitt, één van de deelnemers aan de reis. In haar recensie vertelde ze een verhaal dat niet in het boek stond. Ze hadden samen met de Dalai Lama een maaltijd genoten die begon met brood, en dus met *motzi*, en zouden nu eindigen met bunsjen; dus voor het bunsjen vertaalden ze de tekst en legden die uit. „Wanneer zeg je dit?“, vroeg de Dalai Lama, en zij zeiden: „Telkens wanneer wij brood hebben gegeten.“ „In welke landen?“ „In alle landen waar we ooit hebben gewoond.“ „Hoe lang al?“ „Wel, waarschijnlijk al 3000 jaar, want het oudste deel grijpt terug op de woorden ‘we'achalta, we'sawata, oe'werachta’.” „Dus jullie zegenen het voedsel en verbinden dat aan jullie hoop ooit naar Israël terug te keren?“ „Eh, ja“, zeiden de joodse leiders. Op dat moment droeg de Dalai Lama twee jonge Tibetaanse monniken op een vergelijkbaar gebed te schrijven voor het Tibetaanse volk.

In de recensie schreef Joy dat ze haar leven lang na de maaltijden op Sjabbat had gebensjt, en toch het bunsjen en zijn buitengewone kracht nooit werkelijk had begrepen, tot op dat moment. Wanneer je de parasja van deze week leest, lees je die woorden dus in hun oorspronkelijke context, omringd door de *psoechim* (bijbelverzen) ervoor en erna - een viering van het land Israël en zijn schatten, en een waarschuwing de overvloed waarmee we gezegend zijn niet te misbruiken. Wanneer je die woorden tijdens het bunsjen leest - nu of een andere week -, dan is het de bedoeling van de rabbijnen dat we de echo's horen van de context waarin de zin staat in de parasja van deze week.

Zowel het voedsel dat we eten als de woorden van de zegening zijn een brug. Wij komen elke dag meermalen over die brug, soms bewust, vaker nog onbewust - met deze drie woorden als herkenningsteken om ons tot een hernieuwd bewustzijn te brengen. Waar komt ons voedsel vandaan? Wie verbouwde het, wie kweekte het op; misschien: wie slachtte het? Wie verpakte het en hoe werd het vervoerd? Wie bereidde onze maaltijd? En waar gaat ons afval naartoe: onze restjes en ook het voedsel dat we hebben gegeten; wat ervan overblijft in ons lichaam, en wanneer dat ons lichaam verlaat? Hoe verbindt eten ons met vrienden en familie, met het Joodse volk, met de wijdere wereld waarvan we deel uitmaken, en met het land en de geschiedenis en toekomst van Israël? Dit alles in die drie woorden - en in het voedsel dat we eten.

Dus of je dit weekend nu in Amsterdam bent, of in Londen, New York, Jeruzalem of waar dan ook: moge de woorden van onze traditie ons helpen aandachtig te eten, en moge ons voedsel en onze voedselkeuzes een bron van zegen zijn.

Een ander commentaar

door Joel Stanley

„Denk aan de tocht die de Eeuwige, uw God, u door de woestijn heeft laten maken, veertig jaar lang. (...) hij liet u honger lijden en gaf u toen manna te eten, voedsel dat u nooit eerder had gezien en uw voorouders evenmin. Zo maakte hij u duidelijk dat een mens niet leeft van brood alleen, maar van alles wat de mond van de Eeuwige voortbrengt.“ (Deuteronomium 8:2-3)

In de afgelopen meimaand besloot ik een savvastenkuur te doen. Dat betekende tien dagen lang niets anders consumeren dan vers citroensap, ahornsiroep, water en cayenne peper. Niet om

gewicht te verliezen (ik heb al niet zoveel verliezen!) maar om mijn bewustzijn te verhogen en mijn lichaam even vrijaf te geven van bewerkte levensmiddelen.

Volgens een recent artikel van Eliezer Diamon negeren of marginaliseren moderne wetenschappers maar al te vaak de ascetische gewoontes van de rabbijnen. Met andere woorden, vasten om spirituele redenen - buiten de standaard vastendagen om - is niet onbekend binnen onze traditie.

De medische wetenschap mag ervan zeggen wat ze wil, ik had verrassend veel energie en focus. Het niet eten maakte mij vooral bewuster van wie ik ben, afgezien van mijn constante inname van voedsel. Natuurlijk besef ik dat het een groot voorrecht is om ervoor te kunnen kiezen tijdelijk geen eten tot je te nemen, en dat er veel mensen op aarde zijn die dagelijks slechts met veel moeite genoeg te eten vinden. Toch, voor diegenen van ons die temidden van overvloed leven lijkt het nog altijd mogelijk om uit eigen ervaring te ontdekken dat 'een mens niet leeft van brood alleen'.